

Zavod Republike Slovenije za šolstvo
A Szlovén Köztársaság Oktatási Intézete

MAGYAR NYELV mint második nyelv Alkalmazott tanterv a kiegészítő kétnyelvű általános iskolához

MADŽARSKI JEZIK kot drugi jezik Prilagojeni učni načrt za osnovno šolo z nižjim izobrazbenim standardom

Az eredeti tantervet a Magyar Nyelvi Tantervi Bizottság készítette:

dr. Bokor József, elnök
Pisnjak Mária, szakmai titkár
Balaskó Valika
Bányai Árpádné
dr. Bence Lajos
Gaál Erzsébet
László Hermina
Leonhard Ana
Slavinec Tot Marija
Varga Valéria

A tanterv módosításait végezte:

Horváth Lívia, 2. sz. Kétnyelvű Általános Iskola, Lendva
Kulčar Metka, 2. sz. Kétnyelvű Általános Iskola, Lendva
Pisnjak Mária, A Szlovén Köztársaság Oktatási Intézete

Lektorálta: Szakállas Gyuláné

TARTALOM

I. A TANTÁRGY MEGHATÁROZÁSA

II. ÁLTALÁNOS CÉLOK

III. A FUNKCIONÁLIS ÉS OKTATÁSI CÉLOK MEGVALÓSÍTÁSA OSZTÁLYONKÉNT

I. harmad, 1–3.osztály

A) FUNKCIONÁLIS CÉLOK

1. Beszédértés

1.1. Nem művészi szövegek

1.2. Művészi szövegek

2. Beszéd

2.1. Nem művészi szövegek

2.2. Művészi szövegek

3. Olvasás

3.1. Nem művészi szövegek

3.2. Művészi szövegek

4. Írás

4.1. Nem művészi szövegek

4.2. Művészi szövegek

B) OKTATÁSI CÉLOK

1. Nyelvi, nyelvtani ismeretek

2. Irodalom- és műismeret

3. Tanítási tartalmak

a) A nem művészi szövegek témái, témakörei

b) A javasolt művészi szövegek

C) MINIMÁLIS ÉS ALAPVETŐ KÖVETELMÉNYEK

II. harmad, 4–6. osztály

A) FUNKCIONÁLIS CÉLOK

1. Beszédértés

1.1. Nem művészi szövegek

1.2. Művészi szövegek

2. Beszéd

2.1. Nem művészi szövegek

2.2. Művészi szövegek

3. Olvasás

3.1. Nem művészi szövegek

3.2. Művészi szövegek

4. Írás

- 4.1. Nem művészi szövegek
- 4.2. Művészi szövegek írása

B) OKTATÁSI CÉLOK

- 1. Nyelvi, nyelvtani ismeretek
- 2. Irodalom- és műismeret
- 3. Tanítási tartalmak
  - a) A nem művészi szövegek témái, témakörei
  - b) Művészi szövegek

C) MINIMÁLIS ÉS ALAPVETŐ KÖVETELMÉNYEK

III. harmad, 7–9. osztály

A) FUNKCIONÁLIS CÉLOK

- 1. Beszéértés
  - 1.1. Nem művészi szövegek
  - 1.2. Művészi szövegek
- 2. Beszéd
  - 2.1. Nem művészi szövegek
  - 2.2. Művészi szövegek
- 3. Olvasás
  - 3.1. Nem művészi szövegek
  - 3.2. Művészi szövegek
- 4. Írás
  - 4.1. Nem művészi szövegek
  - 4.2. Művészi szövegek írása

B) OKTATÁSI CÉLOK

- 1. Nyelvi, nyelvtani ismeretek
- 2. Irodalom- és műismeret
- 3. Tanítási tartalmak
  - a) A nem művészi szövegek témái, témakörei
  - b) Művészi szövegek

C) MINIMÁLIS ÉS ALAPVETŐ KÖVETELMÉNYEK

IV. MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ

V. ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS ???

VI. SZEMÉLYI FELTÉTELEK???

VII. TÁRGYI FELTÉTELEK???

I. A TANTÁRGY MEGHATÁROZÁSA

A magyar nyelvnek a Muravidék nemzetiségileg vegyesen lakott területén különleges státusza van: a magyar anyanyelvű tanulóknak a magyar az első nyelve, a szlovén anyanyelvűeknek pedig a második nyelve, vagyis környezetnyelve. A magyarral mint második nyelvvel a szlovén tanulók nemcsak az iskolában ismerkednek meg, hanem mindennapi életüknek is szerves része a magyar nyelvvel való érintkezés. A tantárgy a tanulókat elsősorban erre a mindennapi – szó- és írásbeli – kommunikációra szeretné felkészíteni. A magyar nyelv tanulását egyébként Magyarország közelsége, az egyre gazdagabb kereskedelmi, gazdasági, kulturális és idegenforgalmi kapcsolatok is indokoltá teszik.

II. ÁLTALÁNOS CÉLOK

1. A tanulók pozitív viszonyt alakítsanak ki a velük együtt élő nemzetiség nyelve és kultúrája iránt. Tudatosodjék bennük, hogy a nyelvek egyenrangúak és egyforma értékűek. Legyen élmény számukra a magyar nyelven való megszólalás. Kapjanak minél több pozitív megerősítést egyszerűbb nyelvi próbálkozásaikra is. Sajátítsák el a mindennapi élet társadalmi tevékenységéhez nélkülözhetetlen nyelvi kommunikációs képességeket, illetve a kulturált nyelvi magatartás szabályait.
2. A tanulók így képesek lesznek saját magukról és közvetlen környezetükről egyszerű nyelvi formában nyilatkozni, alapvető információkat kérni és közölni, megtárgyalt témákról beszélgetni, írni, életkoruknak megfelelő egyszerűbb nem művészi és művészi szövegeket olvasni, értelmezni, illetve hasonlókot alkotni szóban vagy írásban.
3. A tanulóknak tudatosodjék, hogy viszonylag kevés nyelvi eszközzel is aránylag sok mindent ki lehet fejezni. Megértésbeli nehézségek esetén tudjanak kérdezni, szótárt használni. Érezzenek a nyelvtanulás iránt folytonos motivációt.
4. A feldolgozott témák által tanuljanak hasonlóságokat és különbségeket észlelni, észrevenni, illetve ezeket megnevezni, megfogalmazni: miben hasonlítanak, illetve miben különböznek a hétköznapiak egy másik kultúrkörben. Ébredjen fel bennük a kíváncsiság és az igény, hogy többet tudjanak Magyarországról és az ott élő emberekről. Váljanak képessé más tantárgyakban is a magyar nyelvű ismeretszerzésre.

A FUNKCIONÁLIS ÉS OKTATÁSI CÉLOK MEGVALÓSÍTÁSA OSZTÁLYONKÉNT

I. harmad, 1–3. osztály

A) FUNKCIONÁLIS CÉLOK

1. Beszédértés

1.1. Nem művészi szövegek

1.1.1. A tanulók életkoruknak és nyelvi előismereteiknek megfelelő rövidebb nem művészi szövegeket, beszélgetéseket, beszédgyakorlatokat hallgatnak/néznek meg.

1.	2.	3.
<p>Törekednek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a zömében magyar nyelvű óravezetés megértésére (közlések, utasítások, állítások, tagadások, tiltások), - a pedagógus és társaik közlésének megértésére (kérdések, válaszok). <p>Megismerik és megértik az alapvető köszönési, bemutatkozási, megszólítási és egyéb udvariassági formákat.</p> <p>Gyakorolják a hallgató szerepét a beszélgetésben.</p>		
<p>Pedagógus segítségével:</p>		
<ul style="list-style-type: none"> - gyakorolják a gyakran használt, illetve tanult igék, főnevek, melléknevek és számnevek értését, - gyakorolják a gyakran használt relációs szókincs értését, - az egyszerűbb közlések értését elsősorban cselekvéssel bizonyítják. 	<ul style="list-style-type: none"> - gyakorolják a tanult lexika és a relációs szókincs értését, - az egyszerűbb közlések értését cselekvéssel és rövidebb szóbeli reagálással (válaszadás kérdésre, egy-két mondat alkotása), 	<ul style="list-style-type: none"> - gyakorolják a tanult lexika és a relációs szókincs értését, - ismeretlen szavakat tartalmazó mondatokat, rövidebb szövegeket hallgatnak meg, kiszűrik a globális jelentést,
		<ul style="list-style-type: none"> - a közlések értését többnyire önálló válaszadással bizonyítják,
		<ul style="list-style-type: none"> - egyszerűbb cselekvéssorokat figyelnek és ezekről szóló mondatokat hallgatnak meg (<i>leülök a padba, kinyitom a táskám, megkeresem a tollamat, előveszem, a padra teszem</i> stb.).

1.2. Művészi szövegek

1.2.1. A tanulók életkoruknak és nyelvi előismereteiknek megfelelő rövidebb művészi szövegeket hallgatnak/néznek meg.

1.	2.	3.
<p>Pedagógus irányításával:</p> <ul style="list-style-type: none"> - történeteket, meséket, verseket, mondókákat, dalokat hallgatnak/néznek meg, 		

- megértik az egyszerűbb, nagyon rövid versek, mondókák, dalok, történetek szövegét (tartalmát),	- megértik a versek, mondókák, dalok, történetek és mesék szövegét (tartalmát),	
		- felismerik a prózai szövegek (mese, történet) szereplőit, a cselekmény helyét és idejét, - megkülönböztetik a verset és a mesét.

2. Beszéd

2.1. Nem művészi szövegek

2.1.1. A tanulók gyakorolják a helyes kiejtést, hangsúlyt és hanglejtést. Törekednek a magyar nyelv alkalmazására az órai interakciókban (pedagógussal és társakkal).

1.	2.	3.
Alkalmazzák a megismert köszönési, bemutatkozási, megszólítási és egyéb udvariassági formákat.		
Gyakorolják a beszélgetésbe való bekapcsolódást, beszélgetést kezdeményeznek, illetve fejeznek be.		
Pedagógus segítségével: - megismerik és gyakorolják azoknak a hangoknak az ejtését, amelyek nincsenek meg az anyanyelvben, illetve eltérnek azoktól,	- gyakorolják a hosszú magán- és mássalhangzók ejtését, - gyakorolják a hangsúlyt és a hanglejtést,	
- gyakorolják a tanult szavak és relációs szókincs használatát rövidebb kérdésekre való válaszadásban.	- gyakorolják a tanult szavak és relációs szókincs használatát, rövidebb mondatokba foglalva őket,	- gyakorolják a tanult szavak és relációs szókincs használatát, mondatokba, rövid szövegbe foglalva őket,
	- gyakorolják rövidebb mondatok egyes számból többes számba, jelen időből múlt időbe való átalakítását, - egyszerűbb cselekvéssorokat (<i>leülök a padba, kinyitom a táskám, megkeresem a tollamat, előveszem, a padra teszem</i> stb.) fogalmazznak meg,	
		- vázlat vagy minta segítségével néhány mondatos elbeszélést alkotnak,
	- egy-két szóval, kifejezéssel leírnak állatot, tárgyat, növényt, - egy-két szóval, kifejezéssel jellemeznek személyeket.	- néhány mondatban, esetleg rövidebb szövegben leírnak állatot, tárgyat, növényt, - néhány mondatban, esetleg rövidebb szövegben jellemeznek személyeket.

2.2. Művészi szövegek

2.2.1. A tanulók beszélgetnek a megismert művészi szövegekről, illetve azok kapcsán saját szövegeket alkotnak.

1.	2.	3.
Pedagógus irányításával:		
- egy-egy szóval, kifejezéssel válaszolnak az egyszerűbb, nagyon rövid versek, mondókák, dalok, történetek szövegére (tartalmára) vonatkozó rövid kérdésekre,	- egy-egy szóval, kifejezéssel és mondattal válaszolnak a versek, mondókák, dalok, történetek és mesék szövegére (tartalmára) vonatkozó kérdésekre,	
		- felismerik és megnevezik a prózai szövegek (mese, történet) szereplőit, a cselekmény helyét és idejét,
	- egy-két szóval, kifejezéssel jellemzik a szereplőket,	- néhány mondatban, esetleg rövid szövegben jellemzik a szereplőket,
		- képek vagy kérdések segítségével elmondják a művészi szöveg tartalmát,
	- rövid meséket dramatizálnak, bábozással bemutatnak meséket, rövidebb történeteket,	
		- fejlesztik identifikációs képességüket: azonosulnak egyes irodalmi hősökkel (személy, állat).
- megtanulnak és elmondanak rövid verseket, mondókákat.		

3. Olvasás

3.1. Nem művészi szövegek

3.1.1. A tanulók életkoruknak és fejlettségi szintjüknek megfelelően elsajátítják az olvasás jelrendszerét; hangos és néma olvasással fejlesztik olvasási technikájukat, s megbeszélik az olvasottakat.

1.	2.	3.
Pedagógus irányításával:		
- gyakorolják a szótagolást az olvasástanítás előkészítése céljából, - gyakorolják a mondatok és szavak felismerését, felbontását és összerakását (pl. eseményképekkel), - kialakítják és fejlesztik a fonématudatukat: <ul style="list-style-type: none"> • hangutánzási gyakorlatokat végeznek, • gyakorolják a hangok időtartamát, • szóbontási és szóépítési gyakorlatokat végeznek (első hang felismerése, hangok sorrendjének felismerése, hangkapcsolások),	-gyakorolják a szlovéntől eltérő betűk olvasását szótagokban, szavakban,	

<p>- hangosan »olvasnak« képeskönyv képeiről, illusztrációkról.</p>	<p>- hangosan »olvasnak« képekről, illusztrációkról, - gyakran előforduló nagy nyomtatott betűs feliratokat, saját és osztálytársaik nevét olvassák, - érdeklődés szerint nagy nyomtatott betűs szavakat olvasnak,</p>	<p>- kis- és nagy nyomtatott betűs szavakat, mondatokat, rövidebb egyszerű szövegeket olvasnak egyénileg (hangosan és némán) és kórusban,</p>
		<p>- kikeresik és megjelölik (aláhúzzák) rövidebb szöveg fontosabb adatait, - válaszolnak a szövegre vonatkozó kérdésekre, - olvasás közben megjelölik a számukra ismeretlen szavakat, pedagógus segítségével megbeszélik jelentésüket.</p>

3.2. Művészi szövegek

3.2.1. A tanulók életkoruknak és nyelvismeretüknek megfelelő rövidebb művészi szövegeket (történeteket, párbeszédet, meséket, mondókákat stb.) olvasnak és értelmeznek.

1.	2.	3.
<p>Pedagógus irányításával: - képek segítségével már ismert verset, mondókát, történetet "olvasnak",</p>	<p>- felismerik a szöveg címét, a mondatok kezdetét és végét, - megkülönböztetik a verset és a mesét,</p>	<p>- előzetes meghallgatás, gyakorlás, felkészülés után önállóan olvasnak rövidebb mesét vagy prózai részletet, - válaszolnak az olvasott szövegre vonatkozó kérdésekre (cselekmény, szereplők, idő, hely), - megfogalmazzák saját élményeiket az olvasottakhoz kapcsolódóan.</p>

4. Írás

4.1. Nem művészi szövegek

4.1.1. A tanulók fokozatosan elsajátítják a magyar írás jelrendszerét, s az írástechnikával együtt fejlesztik helyesírási készségüket.

1.	2.	3.
<p>Pedagógus irányításával:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gyakorolják a helyes testtartást, a helyes kéztartást, a helyes íróeszköztartást, - beszélgetnek a jelekről és azok funkciójáról, - rajzolással gyakorolják a relációs szókinccset és a betűelemeket (csákó, homokvár, labda...), - térérzékelő előkészítő gyakorlatokat végeznek, - finommozgásokat előkészítő gyakorlatokat végeznek (gyurmázás, papírhajtogatás...).	<ul style="list-style-type: none"> - megismerik azoknak a nyomtatott nagybetűknek az írását, amelyek nincsenek meg az anyanyelvben, illetve eltérnek azoktól, - különböző betűt tartalmazó szavakat keresnek, írnak le, - összekapcsolják a betűket és a hangokat, nagy nyomtatott betűkkel egyszerű szavakat, mondatokat másolnak, - nagy nyomtatott betűkkel szavakat, rövidebb mondatok írnak, - megoldanak rajzos feladatokat (képek összekötése betűkkel, szavakkal).	<ul style="list-style-type: none"> - megismerik azoknak a nyomtatott kisbetűknek az írását, amelyek nincsenek meg az anyanyelvben, illetve eltérnek azoktól, - szavakat, mondatokat másolnak és írnak táblára és füzetbe, - gyakorlással fokozzák az írástempót, törekednek a pontosságra, - rajzos feladatokat oldanak meg (képek összekötése szavakkal, mondatokkal), - gyakorolják a személynevek és általuk ismert földrajzi nevek (faluk, város) helyesírását, - megismerik és gyakorolják a kijelentő és kérdő mondat írásának szabályait (mondatkezdő nagybetű, mondatvégi írásjel), - tollbamondást írnak látási és hallási megfigyelés után (szavak, rövid mondatok).

4.2. Művészi szövegek

4.2.1. A tanulók fejlesztik írásbeli fogalmazási készségeiket, szövegalkotó és -elrendező képességüket, ügyelve a tetszetős és gondos írásra is.

1.	2.	3.
	<p>Pedagógus segítségével:</p> <ul style="list-style-type: none"> - egy-egy szóval, rövid mondattal válaszolnak a művészi szöveghez kapcsolódó kérdésekre tartalom, szereplők, idő, hely),	
		<ul style="list-style-type: none"> - 2–3 összefüggő mondatot alkotnak írásban megadott témakörben (kulcsszavak segítségével), - képregényt készítenek.

B) OKTATÁSI CÉLOK

1. Nyelvi, nyelvtani ismeretek

1.	2.	3.
<ul style="list-style-type: none"> - a környezetből megfigyelt személyeknek, tárgyaknak és jelenségeknek a megnevezése cselekvéssel vagy szóban feltett kérdésre válaszadással. - a megismert szavak és az ismert mondat szerkezetek segítségével új frázisok alkotása, - a fogalomhordozó és viszonyjelölő szavak (névelő, kötőszó, névutó stb.) gyakorlása a mondatalkotásban, mondatalkotások a gyakorolt mondatmodellek alapján, - szókincsgyarapítás, - tárgyak, jelenségek, élőlények megnevezése egyes és többes számban, - az alany és az állítmány egyeztetése (egyes szám, többes szám), - a tárgyias szerkezetek (<i>mit visz, ad, lát?...</i>) gyakorlása - a melléknév használata (<i>ki, mi milyen?</i>), - a személyes névmások - a kérdő névmások (<i>ki?, mi?, milyen?, mit?</i>), - a mutató névmások és ragos alakjaik (<i>ez, az, ezt, azt, ebben, abban</i>), - a névelők és a leggyakoribb kötőszók, - a gyakori idő- (<i>most, ma, tegnap, holnap</i>) és helyhatározószók (<i>itt, ott, elől, hátul</i>), - a gyakori névutók (<i>alatt, felett, mellett, között, előtt, mögött, után</i>), - a <i>nekem van, neked van...</i> kifejezések helyes használata, - a <i>-ban, -ben, -ba, -be</i> helyhatározóragok, - mondatmodellek és gyakorlásuk: az alany cselekvést végez, s a cselekvés vmire irányul; vkinek van vmije; vki, vmi van valahol, illetve vhonnan vhoza kerül, 		
- a tőszámnevek 1-től 20-ig,	- a tőszámnevek 20-tól 100-ig, - a birtokos névmások (<i>enyém, tied,...</i>), illetve a vmi vkié (Katié) kifejezések használata, gyakorlása,	
-	- a <i>hogyan?</i> kérdésre felelő szerkezetek (pl. <i>halkan, erősen, hangosan, szomorúan</i>), - mondatmodellek (ki/mi hol van; kik/mik hol vannak; vki vkinek ad vmit; vki tesz, csinál vmit; vki megy vhoza; vki jön vhonnan),	- a melléknév fokozása, - a <i>mikor?</i> kérdésre felelő szavak <i>-n, -on, -en, -ön és -kor</i> ragos alakjai, - szavak csoportosítása jelentésük szerint kérdőszók alapján (ki?, mi?, mit csinál?, milyen?, mennyi?), - a magyar ábécé, - a kijelentő és a kérdő mondatra vonatkozó tudnivalók (kezdőbetű, mondatvégi írásjel), - tulajdonnevek helyesírása (gyakori személy- és állatnevek, a közvetlen környezetükben előforduló földrajzi nevek), - a magán- és mássalhangzók időtartamának jelölése, - a <i>j</i> hang kétféle jelölése a begyakorolt szavakban, - a <i>hogyan?</i> kérdésre felelő szerkezetek gyakorlása (pl. <i>halkan, erősen, szépen, óvatosan, boldogan, ügyesen, hangosan, szomorúan</i>).

2. Irodalom- és műismeret, fogalmak

1.	2.	3.
<p>Versek</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hallás után egyszerű, játékos, mókás verseket tanulnak meg és szavalnak, - megfigyelik és érzékeltetik a versek dallamát, ritmusát, - a ritmust tapssal és kopogással érzékeltetik, - megkülönböztetik a verset és a mesét. 		
<p>Mesék</p> <ul style="list-style-type: none"> - Felismerik a mesét, a mese címét. 		<ul style="list-style-type: none"> - Meséhez új címet keresnek.
<p>Mondókák</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hallás után mondókákat tanulnak és mondanak el. 		
<p>Dalok</p> <ul style="list-style-type: none"> - Megfigyelik a dallamot és a ritmust, hallás után dalokat tanulnak, énekelnek. 		
<p>Dramatizálás</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bábokat készítenek, mozgatják, öltöztetik őket. - Gyakorolják tanult, olvasott vagy kitalált történetek eljátszását. 		
<p>Könyvtárhasználati ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> - Látogatást tesznek a könyvtárban, a könyvtáros segítségével könyveket, folyóiratokat keresnek. 		
		<ul style="list-style-type: none"> - Gyermeklexikonokat használnak. - Ismerkednek a szlovén-magyar szótárral.

3. Tanítási tartalmak

a) Nem művészi szövegek témái, témakörei

1.	2.	3.
<p>1. Bemutatkozás (köszönési formák, illemszabályok)</p> <p>Ismerkedés a köszönési formákkal A köszönési formák gyakorlása Köszönés felnőtteknek, gyerekeknek Válaszolás köszönésre Bemutatkozás Bemutatkozás felnőtteknek, egykorúaknak Párbeszéd kezdeményezése (kérdezés és válaszolás gyakorlása)</p>		
		<p>Osztálytárs bemutatása felnőtteknek, gyerekeknek</p>
<p>2. Család</p> <p>Képek, kérdések segítségével önmaguk és családtagjaik megnevezése</p>		
<p>Képek, kérdések segítségével önmaguk és családtagjaik bemutatása (alapvető tulajdonságaik segítségével)</p>	<p>Képek, kérdések segítségével önmaguk és családtagjaik bemutatása (alapvető tulajdonságaik segítségével)</p>	<p>Képek, kérdések segítségével a család tagjainak bemutatása, feladataik, munkájuk ismertetése</p>
<p>3. Vásárlás</p> <p>Saját tapasztalataik elmesélése, szituációk gyakorlása, termékek megnevezése</p>		

(az élelmiszerboltban)		(a papírüzletben, az áruházban)
4. Iskola, tanulás		
A taneszközök nevének megismerése, elsajátítása, gyakorlása		
Ismerkedés a színekkel	A színek megnevezése	Az iskolában levő termek megnevezése
A számlálás gyakorlása 10-ig kiszámolók segítségével	A számok megismerése 10-ig A számlálás gyakorlása	Számlálás 20-ig, a sorszámnevek gyakorlása Mondatalkotás gyakorlása számokkal
5. Ünnepek, szokások		
Beszélgetés a Mikulásról, a karácsonyról, a Téliapóról, a születésnapról, az ajándékozás örömeiről	Beszélgetés a karácsonyról, a Téliapóról, a születésnapról, az ajándékozás örömeiről, a farsangról	Beszélgetés a karácsonyról, a Téliapóról, a húsvétról, a születésnapról, az ajándékozás örömeiről, a farsangról
Szóban születésnapi köszöntő elmondása	Szóban karácsonyi üdvözlés elmondása A ptuji kurentek	Húsvéti üdvözlés elmondása szóban Húsvéti szokások (locsolkodás)
6. Szabadidő		
Kérdések segítségével annak elmesélése, ki mit csinál(t) otthon, a szünetben, szabadidőben, kint a szabadban	Képek, kérdések segítségével különböző szabadidős tevékenységek megismerése	Képek, kérdések segítségével különböző szabadidős tevékenységek megnevezése (pl. gyűjtés, kerékpározás, kertészkedés, kirándulás)
A reggeli ébredéssel kapcsolatos szavak, kifejezések gyakorlása, cselekvéssorok kialakítása (pl.: felkelek, az ajtóhoz megyek, kinyitom az ajtót, kimegyek stb.)	A felkelés utáni, az étkezés előtti, alatti és utáni teendők megismerése, leírása (szavak, szófordulatok gyakorlása)	Az előző napi tevékenység leírása <i>Mit csináltam tegnap?</i> címmel Egyes tevékenységek imitálása
7. Évszakok, időjárás, idő		
Ismerkedés a napok, napszakok, évszakok nevével <i>A tegnap, ma, reggel, délután, este, otthon</i> szavak gyakorlása mondatokban A napok neve a <i>Mikor?</i> kérdésre Az alapvető időjárási jelenségek megnevezése (nap, eső, felhő, szél, hó,...)	Ismerkedés az év, a hónapok, az évszakok nevével, illetve a téli játékokkal Ismerkedés az évszakok jellemzőivel, a jellegzetes munkákkal	Az időperiódusok ismétlése, gyakorlása az évtől kezdve a hónapokon keresztül az óráig (Hány óra van?, Hánykor?, Hánytól hányig?) Az évszakok, az időjárás és az öltözködés kapcsolata Szüret Téli és nyári sportok
8. Lakóhely, haza		
A település bemutatása (falu, város) A ház, illetve lakás és helyiségeinek megnevezése	Ismerkedés a falusi életmóddal: állatok, növények, épületek A település egyéb épületei (bolt, iskola, faluotthon)	Az <i>állam, város, falu, út, utca</i> fogalma

9. Sport, egészséges életmód Az alapvető tisztálkodási eszközök megnevezése A testrészek megnevezése	A sport, a pihenés és az alvás fontossága A testmozgás és a tisztálkodás fontosságának a tudatosítása
	A rend és a tisztaság otthon, az iskolában, a környezetünkben

b) Javasolt művészi szövegek

1.	2.	3.
Vers Csanádi Imre: Kis kutya, nagy kutya; Verébnóta; Kis Dénes: Labdajáték Zelk Zoltán: Téli fák Végh György: A kiskutyám Dani Pósa Lajos: Cirmos cica dorombol Osvát Erzsébet: Balambér, Pancsi-pancsi Móricz Zsigmond: A török és a tehének Weöres Sándor: Hó a mező takarója Zelk Zoltán: Tavasz dal (1. vsz.) Weöres Sándor: Olvadás Boldog új évet (magyar népköltés)	Drégely László: Macskaházi Benedek Zelk Zoltán: Facsiga Weöres Sándor: Birkaiskola (részlet) T. Nagy Sándor: A kéregető kis veréb Kiss Dénes: Óra-mondóka Zelk Zoltán: Gólya, gólya..., Tavasz dal (1–2. vsz.) Rákos Sándor: Három vándor Weöres Sándor: Vásár (1.vsz.) Lengyel Edit: Jaj, de jó! Weöres Sándor: Jön a tavasz Móra Ferenc: A cinege cipője Csóóri Sándor: Lekvárcirkusz bohócai Balázs Pál: Vidám számoló Nézd, mama! (francia népköltés) Jár a baba; Kerek a zsemle; Süt a mama; Nyuszi, nyuszi (népköltés) Gyerekek, gyerekek... (magyar népköltés)	Weöres Sándor: Újévi jókívánságok (1–2. vsz.) Zelk Zoltán: A kis kertész (részlet) Gyurkovics Tibor: Lila fecske; Iskolanyitogató (részlet) Kormos István: Szaladós vers Zelk Zoltán: Párbeszéd Csanádi Imre: Hónapsoroló Nemes Nagy Ágnes: Pisti gondolkodik Petőfi Sándor: Mi kék az ég (részlet) Kiss Dénes: Út fut (részlet) Balázs Pál: A kis olvasó, Ess, eső.. (népköltés) Szalai Borbála: A kis- és nagybetűk tréfája Weöres Sándor: Suttog a fenyves
Mondóka Egy asszonynak hat fia Cipésznek nincs jó cipője Egy, kettő, három, négy... Pákolitz István: Kiolvasó Erre csörög Gyí, te boci, gyí, te ló! Csiga-biga, gyere ki!	Egyedem-begyedem Hátamon a zsákom (magyar népköltés) Kiszámoló mondóka (Egy, kettő, három, macska ül az ágyon) Ne dobd el a szemetet... Kőkút körül út (népköltés) Ég a gyertya (magyar népi mondóka) Egy, kettő, három, kakas ül az ágon Ence, Bence, kis medence... (magyar népi mondóka) Mít sütsz, kis szűcs? Egyest kaptam... Ecc, pecc, kimehetsz (magyar népköltés)	Egy-megérett a meggy, kettő-feneketlen teknő (népköltés) Vendégvárás (népköltés) Jöjj el hozzám hétfőn, de ne gyere későn... Ujjmondóka (népköltés) Kiskertemben az ürge...
Verses mese A bátor halacska meg a gyáva kismacska		
Dalok és játékok Boncos kutya Tekeredik a kígyó	Bújj, bújj zöld ág Ujj-játék	Hol jártál, báránykám? (népköltés) Rajzolás bekötött szemmel

<p>Nyisd ki asszony Körbe-körbe Árokmacska</p>	<p>Csip, csip csóka... Erre csörög a dió... Kör, kör, ki játszik? Dínom-dánom Macska és az egerek Csutoráné Anyám! Piszkolom a ruhám! Ki-be, bárány, benn a farkas...</p>	<p>Állatpárok Tapogatósdí Szójáték Mit visz a hajó d-vel (vagy b-vel...)</p>
<p>Próza</p>	<p>Varga Katalin: A róka és a varjú; A kis egér hídja; A farkas és a sün Fáy András: A kutya Tolsztoj: A három hangya Bodri kutya meg a csont (népmese) Tóth Eszter: Az utca mindenkié A tücsök és a hangya(népmese) A lusta rigó (népmese) Segítek neked hazudni (népmese)</p>	<p>Sajtot oszt a róka (népmese) Icike-picike (Arany László nyomán) A fiúk (Oszejeva nyomán) A kesztyű (Varga Katalin nyomán) Mese a kislányról, aki belepottyant a sárba (francia népmese nyomán) Móra Ferenc: Az én titkaim Puskin: A kis fa Kinek köszönt a szegény ember? (népmese) A zöld kerékpár</p>
<p>Közmondások Sok kéz, hamar kész! Ki korán kel, aranyat lel!</p>	<p>Amit Misi tanult, Mihály sem felejt. Az éhség a legjobb szakács. Többet ésszel, mint erővel!</p>	<p>A tisztaság fél egészség. Ahány ház, annyi szokás. Mindenütt jó, de legjobb otthon.</p>

C) Minimális és alapvető követelmények

Beszédértés

A tanuló:

- értse meg anyanyelve vagy segédeszközök segítségével a munkához szükséges egyszerűbb utasításokat,
- értse meg a leggyakoribb köszönési és egyéb udvariassági formákat,
- tudjon bekapcsolódni egyszerű szavakkal, rövid mondatokkal a párbeszédbe, beszélgetésbe, ezzel is bizonyítva a szöveg megértését,
- értse meg – ismert témakör keretén belül – a rövidebb párbeszédet a tanító és a tanuló, illetőleg tanuló és tanuló között,
- értse meg mások párbeszédét/beszélgetését, s figyelje meg a beszélők közti viszonyt,
- értse meg az egyszerűbb szöveg alapközlését, s ezt megfelelő reagálással (egyszerű válasszal, illetve állítással, tagadással stb.) bizonyítsa ,
- értse meg a hallott művészi szöveg alap gondolatát, a szöveg címét, állapítsa meg a szereplőket, valamint azt, hogy miről szól a szöveg.

Beszéd

A tanuló:

- ismerjen és használjon minél több magyar szót és kifejezést,
- ismerje és használja a legalapvetőbb nyelvi struktúrákat, mondatmodelleket,
- tudjon köszönni felnőtteknek és gyerekeknek a napszaknak megfelelően, váljon szokásává a köszönés,
- alkalmazza a leggyakoribb udvariassági formákat (megszólítás, bemutatkozás, tegezés, magázás),
- tudjon bekapcsolódni egyszerűbb beszélgetésbe, információcserébe,
- tudja leírni, bemutatni konkrét személyek, állatok, dolgok színét, nagyságát, mennyiségét,
- tudja megnevezni a napokat, hónapokat,
- tudja kifejezni saját közlési szándékát, főleg a tárgyalt témakörökben, törekedjen a helyes hangképzésre és a köznyelvi kiejtésre,
- tanuljon meg rövid mondókákat, verseket, dalokat, s törekedjen a helyes kiejtésre és hangsúlyozásra,
- vegyen részt mese dramatizálásában.

Olvasás

A tanuló:

- tudjon szavakat, szókapcsolatokat, rövid mondatokat olvasni, különös tekintettel azokra a hangokra, amelyek a két nyelvben eltérnek egymástól,
- globálisan értsen meg olvasott rövid nem művészi szöveget, s válaszoljon a reá vonatkozó kérdésekre,
- tudja megkülönböztetni a nem művészi és a művészi szöveget, a verses és a prózai szöveget, a mesét és a verset,
- tudjon hangosan és némán rövidebb nem művészi szövegeket és művészi szövegeket olvasni;
- tudjon szereposztás szerint olvasni,
- tudja jelölni olvasás közben a számára ismeretlen szavakat.

Írás

A tanuló:

- ismerje fel a magyar ábécé betűit,
- tudjon szavakat, rövid mondatokat másolni,
- tudja helyesen írni a begyakorolt szavakat, rövid mondatokat,
- tudjon látási megfigyelés után tollbamondást írni (szavakra tagolás, kezdőbetűk, írásjelek-pont),
- legyen képes kiírni olvasott szöveg kulcsszavait (szereplők, hely, idő), címet adni rövid szövegnek,
- legyen képes illusztrációkhoz rövid mondatokat alkotni,
- legyen képes ismert szavakkal kiegészíteni képregényt,
- legyen képes írásos választ adni a tanító szóban feltett kérdéseire,
- tudjon 1-2 mondatos egyszerű szöveget alkotni.

II. harmad, 4–6. osztály

A) FUNKCIONÁLIS CÉLOK

1. Beszédértés

1.1. Nem művészi szövegek

1.1.1. A tanulók életkoruknak és nyelvi előismereteiknek megfelelően rövidebb nem művészi szövegeket, beszélgetéseket, beszédgyakorlatokat hallgatnak/néznek meg.

4.	5.	6.
Törekednek: - a magyar nyelvű óravezetés követésére, a pedagógus és társaik megértésére. Pedagógus segítségével: - gyakorolják a mindennapi beszédhelyzeteket (köszönés, bemutatkozás, elköszönés, megköszönés, bocsánatkérés, telefonálás, születésnap gratuláció, jókívánság kifejezése), - rövidebb egyszerűbb szövegeket hallgatnak/néznek meg, megértik azok lényegét, kikeresik belőlük a fontos adatokat, - megoldják a hallott/látott szövegekhez kapcsolódó szóbeli feladatokat, - megkeresik a számukra ismeretlen szavakat, - megértési problémák esetében segítséget kérnek.		

1.2. Művészi szövegek

1.2.1. A tanulók életkoruknak és nyelvi előismereteiknek megfelelő művészi szövegeket hallgatnak/néznek meg.

4.	5.	6.
Pedagógus segítségével: - megállapítják, hogy művészi vagy nem művészi, prózai vagy verses-e a hallott/látott szöveg - megértik a hallott/látott szöveg cselekményét, illetve megállapítják, miről szól a szöveg, kik a szereplők, hol és mikor történik a cselekmény, - megállapítják a hallott vers hangulatát.		

2. Beszéd

2.1. Nem művészi szövegek

2.1.1. A tanulók beszélgetéseket folytatnak, beszédgyakorlatokat készítenek, életkoruknak és nyelvi képességeiknek megfelelően nem művészi szövegeket alkotnak.

4.	5.	6.
Törekednek: - a magyar nyelvű óravezetésben és a tanulói interakcióban való megnyilvánulásra. Pedagógus segítségével: - gyakorolják a mindennapi beszédhelyzeteket (köszönés, bemutatkozás, elköszönés, megköszönés, bocsánatkérés, telefonálás, születésnap gratuláció, jókívánság kifejezése, egyszerűbb dolgok vásárlása), - röviden összefoglalják a hallott/látott/olvasott szöveg tartalmát, - képek/vázlatok/kérdések/minta segítségével rövidebb egyszerű szövegeket alkotnak (bemutatják önmagukat, családtagjaikat, barátaikat, környezetüket, kedvenc együttesüket,		

kedvenc háziállatukat...).

- gyakorolják a kiejtést, a hanglejtést, a hangsúlyt.

2.2. Művészi szövegek

2.2.1. A tanulók művészi szövegekről beszélgetnek, illetve megtanulnak és elmondanak művészi szövegeket.

4.	5.	6.
Pedagógus segítségével:		
- megnevezik a szereplőket, az időt és a helyszínt, összefoglalják a cselekményt,	- jellemzik a szereplőket,	- kifejtik véleményüket a szövegről.
- mondókákat, dalokat, verseket, rövid szövegrészeket mondanak el kórusban és egyénileg.	- verseket, rövid szövegrészeket mondanak el önállóan.	

3. Olvasás

3.1. Nem művészi szövegek

3.1.1. A tanulók életkoruknak és nyelvi előismereteiknek megfelelő szövegek olvasásával fejlesztik olvasási készségüket, s megbeszélik az olvasottakat.

4.	5.	6.
Pedagógus segítségével:		
- tankönyvi és egyéb szövegeken gyakorolják a hangos és a néma olvasást, - képeslapot, meghívót olvasnak,	- gratulációt, táviratot, levelet, tárgy- és állatleírást olvasnak,	
- többszöri olvasás után megállapítják, miről szól a szöveg, kiemelik a fontosabb adatokat, - megértik a szöveg időrendi/logikai összefüggését, - olvasás közben megjelölik az ismeretlen szavakat, pedagógus vagy szótár segítségével megkeresik jelentésüket,		- szabadon választott rövid szövegeket olvasnak (divat, sport, zene, film stb.),
- megoldják az olvasott szöveghez kapcsolódó szó- és írásbeli feladatokat.		

3.2. Művészi szövegek

3.2.1. A tanulók életkoruknak és nyelvi előismereteiknek megfelelő rövid művészi szövegeket olvasnak.

4.	5.	6.
- az önálló olvasás előtt meghallgatják a bemutató olvasást (pedagógus, kazetta, CD),		

<ul style="list-style-type: none"> - megkülönböztetik a verset és a prózát, - többszöri olvasás után összefoglalják a prózai művek tartalmát, megállapítják a szereplőket, a helyszínt és az időt, 	<ul style="list-style-type: none"> - bemutató olvasás nélkül önállóan olvasnak, - párbeszédesszövegeket olvasnak szereposztás szerinti, - a szöveg segítségével jellemzik a szereplőket, leírják a helyszínt, - azonosulnak valamelyik szereplővel, - felismerik az elbeszélést és a regényt,
<p>- némán és hangosan, kórusban és egyénileg olvasnak.</p>	

4. Írás

4.1. Nem művészi szövegek

4.1.1. A tanulók rövidebb szövegeket alkotnak, az írástechnikával együtt fejlesztik helyesírási készségüket, ügyelve az írás fokozatos lendületességére is.

4.	5.	6.
<ul style="list-style-type: none"> - gyakorlással fokozzák az írástempót, törekednek a pontosságra, - tábláról vagy könyvből szavakat, mondatokat másolnak, - szavakat, egyszerű mondatokat írnak táblára és füzetbe, - gyakorolják a tulajdonnevek helyesírását, 	<ul style="list-style-type: none"> - egyszerű szövegeket másolnak, - tábláról vagy könyvből mondatokat, rövidebb szövegeket másolnak, 	<ul style="list-style-type: none"> - gyakorolják a tulajdonnevek és az írásjelek helyesírását,
<ul style="list-style-type: none"> - tollbamondást írnak látási/hallási megfigyelés után (szavak), - képeslapot, születésnapi meghívót írnak minta alapján, 	<ul style="list-style-type: none"> - tollbamondást írnak látási/hallási megfigyelés után (mondatok), - önállóan képeslapot, minta alapján rövidebb levelet írnak, - kérdések vagy minta segítségével leírják tárgyakat, állatokat, helyiségeket, - vázlat segítségével elbeszélnek megtörtént eseményt, 	<ul style="list-style-type: none"> - tollbamondást írnak látási/hallási megfigyelés után (rövidebb szöveg), - minta alapján táviratot, gratulációt írnak, önállóan levelet írnak, - többnyire önállóan leírják tájat, állatot, - önállóan elbeszélnek megtörtént vagy kigondolt eseményt,
<p>- szövegalkotáskor és tollbamondáskor igyekeznek hibáikat kijavítani.</p>		

4.2. Művészi szövegek írása

4.2.1. A tanulók fejlesztik írásbeli fogalmazási készségeiket, szövegalkotó és -elrendező képességüket, ügyelve a tetszetős és gondos írásra is.

4.	5.	6.	
<p>Pedagógus segítségével:</p> <ul style="list-style-type: none"> - írásban összefoglalják művészi szöveg tartalmát, - néhány mondatban bemutatják a helyszínt, az időt és a szereplőket,<ul style="list-style-type: none"> - jellemzik művészi szövegek szereplőit, <table border="1" data-bbox="1005 533 1412 795"><tr><td data-bbox="1005 533 1412 795"><ul style="list-style-type: none"> - azonosulnak valamely irodalmi hőssel, és így írnak a művészi szöveghez kapcsolódva, - röviden kifejtik véleményüket a művészi szövegről.</td></tr></table>			<ul style="list-style-type: none"> - azonosulnak valamely irodalmi hőssel, és így írnak a művészi szöveghez kapcsolódva, - röviden kifejtik véleményüket a művészi szövegről.
<ul style="list-style-type: none"> - azonosulnak valamely irodalmi hőssel, és így írnak a művészi szöveghez kapcsolódva, - röviden kifejtik véleményüket a művészi szövegről.			

B) OKTATÁSI CÉLOK

1. Nyelvi, nyelvtani ismeretek

4.	5.	6.
- szavak csoportosítása kérdések alapján (ki?, mi?, mit csinál?, milyen?, mennyi?),		
- az ige (mit csinál? mi történik?) és ragozása		
- kijelentő mód jelen időben - kijelentő mód múlt időben - kijelentő mód jövő időben - a <i>tesz, vesz, hisz, visz, eszik, iszik</i> igék (<i>tesz - tett, eszik - evett, iszik - ivott</i>), - az <i>s, sz, t</i> és <i>z</i> végű igék - a <i>-lak, -lek</i> személyrag: (<i>én</i>)..... - <i>lak, -lek téged/titeket</i>	- feltételes mód jelen és múlt időben	- felszólító módban - az <i>s, sz, t</i> és <i>z</i> végű igék ragozása - a <i>tesz, vesz, visz, lesz, eszik, iszik</i> - a <i>hisz + -j</i> - a <i>megy (menjek), a jön (jöjtek)</i>
- a főnév (<i>ki? mi? kik? mik?</i>); a birtokos személyjelek és a birtoktöbbsétesítő jel (<i>-i</i>) - a melléknév (<i>milyen?</i>) és fokozása - a számnév (<i>hány? hányadik? mennyi?</i>) - a névmások - a főnévi igenév - a névelő: <i>a, az, egy</i> - a névutó	- a birtoklás kifejezése, a birtokos névmás - a határozószók - a határozói igenév (<i>-va, -ve: futva, sietve</i>) - a névutók személyragos alakjai: <i>mellettem, mögéd, alattuk...</i> - kötőszók: <i>és, s, meg</i> - igekötők: <i>ki, be fel, át...</i> - az igekötő és az ige - segédige: <i>fog, volna, szokott, tetszik, volt, lesz</i> - módosítószó: <i>talán, bizony, nem</i>	- a főnév fajtái (köznév, tulajdonnév) - a tulajdonnév fajtái: - személynév, állatnév, földrajzi név; intézménynév, címek, márkanevek, - a köznév és a tulajdonnév helyesírása, - a fokozott melléknév helyesírása - a melléknévi igenév - folyamatos melléknévi igenév ige + <i>-ó, -ő</i> képző: <i>olvas + ó = olvasó, néz + ő = néző</i>
- a leggyakoribb határozóragok: - helyhatározó: <i>-tól, től...-ig</i> : - időhatározó: <i>-kor, -ra, -re,, -tól, -től...-ig, -n -on, -en, -ön (hétfő), -ban, -ben (májusban), -val, -vel(tavasszal),</i> - mód- és állapothatározó: <i>-an, -on, -en (gyorsan), -l, -ul, -ül (jól, egyedül),</i> - eszköz- és társhatározó: <i>-val, -vel (autóval, Évivel)</i> - részeshatározó: <i>-nak, -nek (Tominak, Évinek)</i>	- a személyes névmások határozóragos alakjai + <i>-hoz, -hez, -höz: hozzám, hozzád...</i> + <i>-val, -vel: velem, veled...</i> + <i>-ba, -be: belém, beléd...</i> + <i>-ra, -re: rám, rád, rá...</i> + <i>-ból, -ből: belőlem, belőled...</i> + <i>-n, -on, -en, -ön: rajtam, rajtad...</i> - a számhatározó (<i>-szor, -szer, -ször: egyszer, háromszor</i>)	- a mutató névmás és különböző határozóragos alakjai egyes és többes számban: <i>az + -ba, -ból, -ra, -nak, -ról ez + -be, -ből, -re, -nek, -ről</i> - a személyes névmások határozóragos alakjai egyes és többes számban: <i>(rajtam, rám...)</i> - a tárgy ragja: <i>-t</i> (egyes és többes számban): - a hely, idő-, mód-, állapot-, eszköz-, társhatározóragok ismétlése és elmélyítése
- a főnévképzés: ige + <i>-ás, -és</i> :	- melléknévképzés: főnév + <i>-s, -as, -os, -es, -ös: csokis, vajas, mákos, rendes, gyümölcsös</i> ; főnév + <i>-i: Lendva + -i = lendvai (!)</i> , főnév + <i>-tlan, -tlen: sótlan, erőtlen</i> , - szóösszetétel: <i>citrom + lé = citromlé</i>	- főnévképzés: ige + <i>-ás, -és</i> : - főnévből <i>-i</i> képzővel képzett melléknévek és helyesírásuk, - melléknévképző: <i>-ú, -ű (víz - vízű, haj - hajű)</i> , - kicsinyítőképző: <i>-cska, -cske: ház - házacska</i> - kicsinyítés-becézés: <i>ágy - ágyikó</i>
- a vonzatok <i>vki álmodik vkivel, vkit neveznek, hívnak vminek</i>	- a vonzatok <i>vkinek kedve van/nincs kedve vmihez; vmi közel van/nincs közel vmihez; vki harcol vkivel/vmivel; vki nevet vkin/vmin; vmi fáj vmitől; vki jól érzi magát vmitől</i>	- a vonzatok <i>vki gondolkodik vmin; vki rájön vmire; vki észrevesz vmit; vki fél vmitől/vkitől; vmi híres vmiről; vki/vmi származik vhonnan; vki kirándul vhovra</i>

2. Irodalom- és műismeret, fogalmak

4.	5.	6.
Pedagógus segítségével: - Hallás és olvasás után verseket tanulnak, szavalnak. - Felismerik a vers formai sajátosságait: a versszakokat, verssorokat, a rímet, megfigyelik a vers hangulatát. - Megkülönböztetik a verset és a prózát. - Felismerik a mese jellemzőit: mesekezdet, mesevég, mesebeli számok, szereplők. - Eljátszanak tanult, olvasott vagy kitalált történeteket. - Megtekintenek néhány magyar és néhány szinkronizált rajzfilmet. - Látogatást tesznek a könyvtárban, a könyvtáros segítségével könyveket, folyóiratokat keresnek. - Különböző lexikonokat és szótárakat használnak.		

3. Tanítási tartalmak

a) Nem művészi szövegek témái, témakörei

4.	5.	6.
1. Bemutkozás (köszönési formák) Ismerkedés, az új osztálytárs, személyi adatok		
2. Család A család, a családtagok, rokonok, barátok bemutatása, foglalkozásuk		
	Családi összejövetelek ünneplése Betegség a családban Az orvosnál, a rendelőben	Távol a családtól. A postán (levél, képeslap és távirat feladása)
3. Vásárlás Mindennapi bevásárlás, üzletek, alapvető árucikkek, mennyiségek, árak, pénznemek		
		Képeslap- és ajándékvásárlás. Vásárlás a virágüzletben, virágfajták
4. Otthon, lakóhely, haza A mindennapi élet tevékenységei: takarítás, főzés, terítés; munka a ház körül A lakás/ház bemutatása Állatok és növények a ház körül		
	A táplálkozás és az egészséges életmód Vidékünk jellegzetességei	A lakóhelyünk közelében lévő várak, nevezetes épületek
5. Ünnepek, szokások Az ünnepek öröme, előkészületek az ünnepekre Karácsonyi ünnepek; ajándékkészítés, üdvözlőlap írása, díszek készítése Szilveszter, újév; újévvarás, újévi jókívánságok Húsvét; húsvéti szokások, tojásfestés		
	A Mikulás, a Mikulás-napi szokások, eredete Farsang, készülődés a farsangra, busójárás, farsangi ételek (fánk)	Karácsonyi szokások különböző muravidéki falvakban, a karácsonyfa állításának eredete, betlehemezés Májusfaállítás

		Anyák napja, anyák napi köszöntő
6. Szabadidő, sport Szabadidős tevékenységek; kerékpározás, gyalogtúra, kirándulás		
Nyári tervek, beszélgetés a nyaralásról, a nyaraláshoz szükséges holmik	Téli öröme: szánkózás, hócsata Nyári élmények Vidám iskola, szakkörök	A kerékpár részei, a kerékpározás szabályainak elsajátítása
7. Évszakok		
Téli élmények Tavasvárás Az évszakok, időjárási viszonyok	Készülődés a szüretre, a szürethez fűződő szokások Téli öltözködés, téli tennivalók	Szüreti multság, idegenek útbaigazítása

b) Javasolt művészi szövegek

4.	5.	6.
<p>Vers Nemes Nagy Ágnes: Szorgalom Nemes Nagy Ágnes: Vízi molnár Weöres Sándor: E-vel é-vel e mese... Részlet Pittler Vilma verséből: Saláta Sára Weöres Sándor: Száncsengő Kis karácsony, nagy karácsony Gazdag Erzs: Hőember (részlet) Zelk Zoltán: Tavasz dal Weöres Sándor: A kutyatár Nyári rajz</p> <p>Mondókák, kiszámolók, énekes játékok Koszorú, Volt nekem egy kecském, Egy, kettő, három, négy, Kőkút körül öt Egyedem, begyedem, Legszebb madár a fecske, Én kis kertem keríték</p> <p>Boldog születésnapot Kis karácsony, nagy karácsony</p>	<p>Kormos István: Vackor a Balatonon Gazdag Erzs: A bohóc köszöntője Weöres Sándor: Tillili-tallala Takáts Gyula: Szüreti vers Weöres Sándor: Pletykázó asszonyok, Buba éneke, Ha a világ rigó lenne, Égi csikón léptet a nyár, A birka-iskola Csanádi Imre: Őszköszöntő Zelk Zoltán: Este jó, este jó Kányádi Sándor: Kelekótya-lapótya Rónay György: A holló és a róka Zelk Zoltán: Párbeszéd Csoóri Sándor: Farsang kutyabál vagy: Gazdag Erzs: Konyhai bál Jankovich Ferenc: Az egyszeri-kétszeri fánk (részlet) Szabó Lőrinc: Nyitnikék Zelk Zoltán: Gólya, gólya</p> <p>Ecc-pecc, Csószjáték, Tekeredik a kígyó, Mese, mese, meskete, Húzzad, húzzad magadat Gólya viszi a fiát</p> <p>Közmondások, találós kérdések, szólások</p> <p>Hull a pelyhes fehér hó</p>	<p>Petőfi Sándor: Itt van az ősz, itt van újra Gazdag Erzs: Ákom-bákom hadsereg Kányádi Sándor: Eljött a szüret Hárs László: A térkép Tamkó Sírátó Károly: Eszkimóka Petőfi Sándor: István öcsémhez (részlet) Kassák Lajos: A századik évforduló</p> <p>Verses mese: Móricz Zsigmond: Iciri-piciri</p>

<p>Népdalok Érik a szőlő, Teríti a lány a vásznat, A karádi falu végén Kis kece lányom</p>	<p>Badacsonyi szőlőhegyen Erdő mellett nem jó lakni Árkot ugrott a szúnyog... Gólya, gólya, hazaszállj! Gólya, gólya, gilice, Ki lányát vetted el?</p>	<p>Madárka, madárka, Hej halászok, halászok</p>
<p>Próza Népmesék: Az égigérő mesefa, A két kiskecske, Ki a veszélyesebb? A csodafazék, Három kívánság, A négy vándor, A tölgyfa születésnapja (Zelk Zoltán nyomán)</p>	<p>A holló és a róka Móra Ferenc: Nagyapó Móra Ferenc: A szánkó</p>	
<p>Monda Mátyás, az igazságos Egyszer volt Budán kutyavásár A Mitvisz és a fiai (Móra)</p>	<p>A balatoni kecskeköröm, Mátyás király és a szőlőmunkások Mátyás király és az okos lány</p>	<p>Mátyás bolondja</p>

C) Minimális és alapvető követelmények

Beszédértés

A tanuló:

- ismerje fel és értse meg a tanult szavakat, kifejezéseket, egyszerű mondatokat anyanyelvű beszélőtől is,
- értse meg anyanyelve és segédeszközök nélkül a mindennapi munkához szükséges utasításokat,
- értse meg az alapvető köszönési és egyéb udvariassági formákat,
- értse meg a tananyaggal kapcsolatos egyszerű kérdéseket,
- értse meg – ismert témakör keretén belül – a rövid párbeszédet a tanító és a tanuló, illetőleg tanuló és tanuló között,
- értse meg mások párbeszédét/beszélgetését, s figyeljen fel a beszélők közti viszonyra,
- értse meg a szöveg alapközlését, s ezt megfelelő reagálással (egyszerű válasszal, illetve állítással, tagadással stb.) bizonyítsa,
- ismerje fel a hallott művészi szöveg alap gondolatát, a szöveg címét, állapítsa meg a szereplőket, valamint azt, hogy miről szól a szöveg, foglalja össze a tartalmát.

Beszéd

A tanuló:

- ismerje és használja a legalapvetőbb nyelvi struktúrákat, mondatmodelleket,
- tudjon köszönni felnőtteknek és gyerekeknek a napszaknak megfelelően, váljon szokásává a köszönés,
- alkalmazza a leggyakoribb udvariassági formákat (megszólítás, bemutatkozás, tegezés, magázás),
- tudjon bekapcsolódni egyszerűbb beszélgetésbe, információcserébe,
- tudja leírni, bemutatni konkrét személyek, állatok, dolgok színét, nagyságát, mennyiségét,
- tudja kifejezni saját közlési szándékát, főleg a tárgyalt témakörökben, törekedjen a helyes hangképzésre és a köznyelvi kiejtésre,
- tanuljon meg verseket, dalokat, rövidebb prózai részleteket, s törekedjen a helyes kiejtésre és hangsúlyozásra,
- tudjon megfelelő élethelyzetekben, szituációkban megfelelően kérdezni, válaszolni.

Olvasás

A tanuló:

- értse meg a némán és hangosan olvasott nem művészi szövegek lényegét, s válaszoljon a rájuk vonatkozó kérdésekre, keresse meg bennük a szükséges információkat,
- tudja megkülönböztetni a nem művészi és a művészi szöveget, a verses és a prózai szöveget,
- tudjon hangosan és némán művészi szövegeket olvasni;
- legyen képes olvasott irodalmi szöveg alapján válaszolni olyan kérdésekre, hogy miről szól a szöveg, kik a szereplői, hol, mikor és miért történt, ami megtörtént stb.
- tudjon szereposztás szerint olvasni,
- tudja jelölni olvasás közben a számára ismeretlen szavakat.

Írás

A tanuló:

- tudjon szavakat, mondatokat, rövidebb szöveget tollbamondás után leírni,
- legyen képes szavakat, mondatokat, rövidebb szövegeket másolással és emlékezetből önállóan leírni,

- tudjon elválasztani (szótagolni) egyszerűbb esetekben (pl.: al-ma, a-pa),
- tudjon minta alapján önállóan rövidebb szöveget, párbeszédet írni,
- tudjon több összefüggő mondatból álló szöveget szerkeszteni,
- tudja alkalmazni a tulajdonnevek és írásjelek helyesírására vonatkozó szabályokat.

III. harmad, 7–9. osztály

A) FUNKCIONÁLIS CÉLOK

1. Beszédértés

1.1. Nem művészi szövegek

1.1.1. A tanulók életkoruknak és nyelvi előismereteiknek megfelelően nem művészi szövegeket, beszélgetéseket, beszédgyakorlatokat hallgatnak/néznek meg.

7.	8.	9.
Törekednek: - a magyar nyelvű órávezetés követésére, a pedagógus és társaik megértésére		
Pedagógus segítségével: - gyakorolják a mindennapi beszédhelyzeteket, - hosszabb/rövidebb szövegeket hallgatnak/néznek meg (időjárás-jelentés, önéletrajz, állat bemutatása, idegenforgalmi tájékoztató), megértik azok lényegét, kikeresik belőlük a fontos adatokat, - megoldják a hallott/látott szövegekhez kapcsolódó feladatokat, - megkeresik a számukra ismeretlen szavakat, - megértési problémák esetében tanáruktól vagy társaiktól segítséget kérnek,		
	- kikövetkeztetik az ismeretlen részek jelentését a szövegkörnyezetből.	

1.2. Művészi szövegek

1.2.1. A tanulók életkoruknak és nyelvi előismereteiknek megfelelően művészi szövegeket hallgatnak/néznek meg.

7.	8.	9.
Megállapítják, hogy művészi vagy nem művészi, prózai vagy verses-e a hallott/látott szöveg		
Pedagógus irányításával: - kérdésekre adott válaszokkal, címadással bizonyítják a hallott művészi szövegek értését, - felismerik a témát, megnevezik a helyszínt, a szereplőket, kikeresik a főbb adatokat, - összefoglalják a hallott/látott szöveg tartalmát, - felismerik, milyen érzelmet vagy hangulatot fejez ki a vers, - felfogják a művészi szöveg üzenetét.		

2. Beszéd

2.1. Nem művészi szövegek

2.1.1. A tanulók érthetően beszélnek magyarul, egyszerűbb szövegekben kifejezik mondanivalójukat a beszédpartnernak és a beszédhelyzetnek megfelelően.

7.	8.	9.
- gyakorolják a mindennapi beszédhelyzeteket, - elbeszélnek eseményeket, leírják tájakat, személyeket jellemeznek, - beszélgetést kezdeményeznek, illetve bekapcsolódnak a beszélgetésbe, információt kérnek és adnak, udvariasan kifejezik véleményüket, egyetértésüket,		

- képek/vázlatok/kérdések/ minta segítségével rövidebb szövegeket alkotnak (bemutatják önmagukat, kedvenc együttesüket, háziállatukat,...)	- önállóan rövidebb szövegeket alkotnak (bemutatják önmagukat, kedvenc együttesüket, könyvüket, háziállatukat...), - kiselőadást készítenek (szakma, falu bemutatása...).
---	---

2.2. Művészi szövegek

2.2.1. A tanulók művészi szövegekről beszélgetnek, értékelik azokat, hozzájuk kapcsolódva újabb szövegeket alkotnak. Megtanulnak és elmondanak művészi szövegeket.

7.	8.	9.
Pedagógus segítségével:		
- megnevezik a szereplőket, az időt és a helyszínt, - jellemzik a szereplőket - kifejtik véleményüket a szövegről, - verseket és rövidebb szövegrészleteket mondanak el,	- kreatív feladatokat végeznek a szövegekhez kapcsolódva (folytatják a történetet, másik befejezést gondolnak ki és mondanak el, egy szereplő szemszögéből mesélik el a cselekményt).	

3. Olvasás

3.1. Nem művészi szövegek

3.1.1. A tanulók életkoruknak és nyelvi előismereteiknek megfelelően fejlesztik olvasási készségüket, s megbeszélik az olvasottakat.

7.	8.	9.
Pedagógus segítségével vagy önállóan:		
- tankönyvi és egyéb szövegeken gyakorolják a hangos és a néma olvasást, - reklámot, apróhirdetést, meghívót olvasnak,	- időjárás-jelentést, magánlevelet olvasnak,	-önéletrajzot, kérvényt, riportot, idegenforgalmi tájékoztatót olvasnak,
- megállapítják, miről szól a szöveg, kiemelik a fontosabb adatokat, - megértik a szöveg időrendi/logikai összefüggését, - olvasás közben megjelölik az ismeretlen szavakat, pedagógus vagy szótár segítségével megkeresik jelentésüket, - szabadon választott rövid szövegeket olvasnak (divat, sport, zene, film stb.), az olvasottakról beszámolnak, - megoldják az olvasott szöveghez kapcsolódó szó- és írásbeli feladatokat.		

3.2. Művészi szövegek

3.2.1. A tanulók életkoruknak és nyelvi előismereteiknek megfelelően művészi szövegeket olvasnak és értelmeznek.

7.	8.	9.
<ul style="list-style-type: none"> - bemutató olvasással vagy anélkül önállóan olvasnak, - párbeszédes szövegeket olvasnak szereposztás szerint, - megkülönböztetik a verset és a prózát, a regényt és az elbeszélést, - többszöri olvasás után összefoglalják a prózai művek tartalmát, megállapítják és röviden jellemzik a szereplőket, leírják a helyszínt és az időt,		
		<ul style="list-style-type: none"> - azonosulnak valamelyik szereplővel, és annak szemszögéből mondják el véleményüket,
<ul style="list-style-type: none"> - némán és hangosan, kórusban és egyénileg olvasnak.		

4. Írás

4.1. Nem művészi szövegek

4.1.1. A tanulók írásbeli szövegeket alkotnak, fejlesztve helyesírási készségüket is.

7.	8.	9.
Pedagógus segítségével vagy önállóan:		
<ul style="list-style-type: none"> - elbeszélő és leíró fogalmazásokat írnak, ügyelve a szöveg tagolására (bevezetés, tárgyalás, befejezés), - minta alapján reklámot, apróhirdetést, meghívót írnak.	<ul style="list-style-type: none"> - minta alapján időjárás-jelentést írnak, - bemutatnak tájat, természeti jelenségeket, - hosszabb baráti levelet írnak, - kitöltenek nyomtatványokat, utalványokat.	<ul style="list-style-type: none"> - minta alapján önéletrajzot és kérvényt írnak, - riportot, idegenforgalmi tájékoztatót készítenek,

4.2. Művészi szövegek írása

4.2.1. A tanulók fejlesztik írásbeli fogalmazási készségeiket, szövegalkotó és -elrendező képességüket, ügyelve a tetszetős és gondos írásra is.

7.	8.	9.
Pedagógus segítségével vagy önállóan:		
<ul style="list-style-type: none"> - megnevezik a szereplőket, az időt és a helyszínt, - jellemzik a szereplőket, leírják a helyet és az időt, - kifejtik véleményüket a szövegről,	<ul style="list-style-type: none"> - kreatív feladatokat végeznek a szövegekhez kapcsolódva (folytatják a történetet, másik befejezést gondolnak ki és mondanak el, egy szereplő szemszögéből mesélik el a cselekményt).	

B) OKTATÁSI CÉLOK

1. Nyelvi, nyelvtani ismeretek

7.	8.	9.
- a hangok és a betűk (helyesírási tudnivalók) - betűrendbe sorolás, - szótagolás,		
- a tanult szófajok ismételése, elmélyítése, - a határozói igenév, - a szó szerkezetek,		
- az állandósult szókapcsolatok,		
- az egyszerű mondat (tő- és bővített mondat),		
- a mellérendelő összetett mondatok (kapcsolatos, ellentétes, választó, következtető, magyarázó)	- az alárendelő összetett mondatok (alanyi, állítmányi, tárgyi, helyhatározói, időhatározói, eszköz- és társhatározói, mód- és állapothatározói, részes- és állandó határozói, jelzői mellékmondatok, a feltételes mellékmondatok)	- a többszörösen összetett mondat, - az ok- és a célhatározói mellékmondat, - a határozott névelő, a névmás, a névmási határozószó mint szövegösszetartó erő, - a rokon értelmű szavak mint a kohézió eszközei, - a szöveg tagolása: a bekezdés mint gondolati egység.
	- az <i>-l</i> és a <i>-z</i> (<i>-zik</i>) igeképzők (<i>gitározik, hegedül</i>); az <i>-s</i> melléknévképző (<i>gitáros, hegedűs</i>), az <i>-s</i> főnévképző (<i>gulyás, órás</i>), a <i>-ság, -ség</i> főnévképző (<i>síkság, hegység</i>); az <i>-at, et, -tat, -tet</i> műveltető képző (<i>irat, éget, olvastat, beszéltet</i>); az <i>-ász, -ész</i> főnévképző (<i>halász, erdész</i>).	- a <i>-ság, -ség</i> főnévképző (<i>síkság, hegység</i>); - a határozói igenév képzője: <i>-va, -ve</i> ; - a folyamatos melléknévi igenév képzője: <i>-ó, -ő</i> ; - a befejezett melléknévi igenév képzője: <i>-t, -tt</i> ; - a beálló melléknévi igenév képzője: <i>-andó, -endő</i> ; - a <i>-hat, -het</i> képző, a ható ige képzője; - az <i>-ás, -és</i> főnévképző; - néhány gyakorító képző: <i>-g, -gat, get</i> ; - a <i>-tlan, -tlen, -talan, -telen</i> fosztóképző; - a szóösszetétel

2. Irodalom- és műismeret, fogalmak

7.	8.	9.
Pedagógus segítségével: - Hallás és olvasás után verseket tanulnak, szavalnak. - Felismerik a vers formai sajátosságait: a versszakokat, verssorokat, a rímet, megfigyelik a vers hangulatát. - Megkülönböztetik a verset és a prózát, felismerik az elbeszélést és a regényt. - Megfigyelik az epikai alkotások témáját, cselekményét, szereplőit, szerkezetét, helyszíneit. - Eljátszanak tanult, olvasott vagy kitalált történeteket. - Megtekintik egy ifjúsági regény színházi feldolgozását vagy megnézik egy ifjúsági regény alapján készült filmet.		

- Látogatást tesznek a könyvtárban, a könyvtáros segítségével könyveket, folyóiratokat keresnek.
 - Különböző lexikonokat és szótárakat használnak.

3. Tanítási tartalmak

a) Nem művészi szövegek témakörei, témái

7.	8.	9.
1. Bemutatkozás (köszönési formák, illemszabályok)		
	Illemszabályok (múzeum, koncert, étterem, színház, szállásfoglalás)	Magamról beszélek (önéletrajz)
2. Család		
Büntetés, jutalom Telefonálunk	Kisállatok a családban Rokonok itthon és külföldön Rokonságnevek, rokoni kapcsolatok	Költözés
3. Vásárlás Piacon, bevásárlóközpontban		
4. Munka, házi munka, tanulás		
	Nyelvtanulás Pályaválasztás, foglalkozások	Pályaválasztás, foglalkozások, munkahelyek
5. Ünnepek, szokások Március 15.		
	A szlovén és a magyar nemzeti ünnepek	
6. Szabadidő		
Nyári kalandok (nyaralás, táborozás) Rekreáció	A zene szerepe életünkben (popzene, népzene, népi és más hangszerek)	A fényképtől a televízióig Tévénézés, rádiózás, magnózás
7. Évszakok		
	Várható időjárás (időjárásjelentés, nevezetes napok, az időjárással kapcsolatos szavak, kifejezések)	
8. Lakóhely, haza		
Ember és lakóhelye	Tájak, tájegységek (Pannonsíkság, Alpok) Tájjellegű ételek Nemzeti ételkülönlegességek Egészséges táplálkozás – étkezési szokások	A magyarok eredete Városok (földrajz, idegenforgalom) Védjük környezetünket és a természetet!
9. Sport, játék, tudomány		
Füben, fában orvosság Az olimpiai játékok	Játékok régen és ma	A zene világában Nagy sportesemények Nobel-díjasok Úrkutatás

b) Javasolt művészi szövegek

7.	8.	9.
Fekete István: Tüskevár (részlet) Fazekas Mihály: Lúdas Matyi (átdolgozás, részlet) Petőfi Sándor: Befordultam a konyhára Erich Kästner: A két Lotti (Lotte megérkezik az üdülőbe, Együtt a család, A kibékülés – részletek a regényből)	Népdalok: A juhásznak jól van dolga, Megismerni a kanászt, Mondóka: Lementem a pincébe Találós kérdések, szólások, közmondások Kosztolányi Dezső: Szavak Janikovszky Éva: Akár hiszed, akár nem Móra Ferenc: Hogyan tanultam meg olvasni? Petőfi Sándor: Az alföld (részlet) Fekete István: A kulcslyuk (részlet) Köves Julianna: Illik tudni Rónay György: Mondd, szereted az állatokat! Kosztolányi Dezső: A játék	Kortárs elbeszélések, ifjúsági regények (részletek), kortárs líra

C) Minimális és alapvető követelmények

Beszédértés

A tanuló:

- értse meg a leggyakoribb köszönési és egyéb udvariassági formákat,
- tudjon értelemszerűen bekapcsolódni mindennapi és tárgyalt témájú beszélgetésbe,
- értse meg a tanár-tanuló, illetve tanuló-tanuló párbeszédet, valamint mások párbeszédét/beszélgetését, s figyelje meg a beszélők közti viszonyt,
- értse meg a hallott szöveg alapközlését, s ezt megfelelő reagálással (egyszerű válasszal, illetve állítással, tagadással stb.) bizonyítsa,
- értse meg a hallott művészi szöveg alap gondolatát, a szöveg címét, állapítsa meg a szereplőket, valamint azt, hogy miről szól a szöveg.

Beszéd

A tanuló:

- tudjon köszönni felnőtteknek és gyerekeknek a napszaknak megfelelően, váljon szokásává a köszönés,
- alkalmazza a leggyakoribb udvariassági formákat (megszólítás, bemutatkozás, tegezés, magázás),
- tudjon beszélgetést kezdeményezni és folytatni,
- tudjon összefüggően beszélni barátairól, családtagjairól, önmagáról, kedvenc együtteséről, állatairól, olvasmányairól, kedvenc szórakozásairól (pl. sport, zene stb.),
- tudja kifejezni saját közlési szándékát, főleg a tárgyalt témakörökben, törekedjen a helyes hangképzésre és a köznyelvi kiejtésre,
- tanuljon meg verseket, rövidebb prózai részleteket, s törekedjen a helyes kiejtésre és hangsúlyozásra.

Olvasás

A tanuló:

- tudjon hosszabb nem művészi szöveget önállóan elolvasni, szótárhasználattal feldolgozni,
- globálisan értse meg az olvasott nem művészi szövegeket, a szövegkörnyezetből következtessen az ismeretlen szavak jelentésére,
- oldja meg a szövegértési feladatokat (információkeresés)
- tudja az olvasott szöveg tartalmát összefoglalni,
- tudjon az adott témához különböző szövegeket válogatni, gyűjteni,
- tudja megkülönböztetni a nem művészi és a művészi szöveget, a verses és a prózai szöveget
- tudjon hangosan művészi szövegeket olvasni, megtanulni és elmondani,
- ismerjen néhány magyar irodalmi alkotást.

Írás

A tanuló:

- tudjon néhány rövid mondatból álló leíró és elbeszélő fogalmazást írni, ügyelve a szöveg megfelelő tagolására,
- tudja saját szándékát megfogalmazni (pl. bocsánat-, segítségkérés stb.),
- tudjon minta alapján szituációs párbeszédű szöveget írni adott témához (pl. éttermi beszélgetés),
- tudjon minta alapján rövid reklámot, apróhirdetést írni,
- tudjon rövid életrajzot, kérvényt írni,
- tudjon barátainak vagy ismerőseinek rövid levelet, üdvözlő- vagy képeslapot írni.

IV. MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ

A második nyelv tanításában a legfőbb elv a kommunikáció- és a szövegközpontúság. Ezért az első osztályban és a második osztály első felében kizárólag csak a beszélt nyelvet tanítjuk. Sem nyomtatott, sem írott szöveg nem kerül a gyerekek kezébe. Még a második osztály első felében is a beszédértés és a beszédkészség fejlesztése, azaz a szóbeliség áll az oktatás középpontjában. Ennek az a legfőbb célja, hogy a tanulókat megtanítsuk magyarul beszélni. A beszédgyakorlatokkal szókincsüket, kiejtésüket és mondatalkotási képességeiket fejlesztjük.

Már az első osztályban élünk a monologikus és párbeszédes kommunikáció lehetőségeivel, bár az első két osztályban hangsúlyosabban jelenik meg a monologikus megnyilatkozás (szavakban, mondatokban, majd rövidebb szövegekben). A párbeszédes kommunikáció a harmadik évtől kezdődően kerül az érdeklődés homlokterébe. Itt már külön figyelem fordul a beszéd fonetikai arculatára és a tudatosabb szókincsfejlesztésre. Azoknak a sajátosságoknak a gyakorlásán lesz a hangsúly, amelyek a szlovén és a magyar nyelv különbségeiből adódnak. Az írott és nyomtatott párbeszédes szövegek feldolgozásának egyik lehetséges módja:

1. a tanulók meghallgatják a pedagógust (magnót) csukott könyvvel,
2. a pedagógus egy-két kérdéssel ellenőrzi a globális megértést (részletekbe nem mennek),
3. a szöveget mondatonként hallgatják meg, s megbeszélik, mit értettek meg belőle,
4. a tanulók a nyitott könyvből maguk olvassák el magukban a szöveget,
5. tisztázzák az ismeretlen szavakat,
6. újra meghallgatják mondatonként a magnót, s kórusban megismétlik a géphangot,
7. szereposztásban újraolvassák a szöveget.

Minden szövegtípus más-más feldolgozást igényel, s ezért, valamint az érdeklődés fenntartása érdekében változassuk a feldolgozási technikákat.

Folyamatosan fejlesztjük a tanulók tanulási készségeit, nyelvtanulási stratégiáit is. Az órákon lehetőséget biztosítunk arra, hogy megismerjék, milyen különböző tanulási technikák léteznek, s azt is, hogy a többiek hogyan tanulnak. Így kifejleszthetik saját, legcélravezetőbb tanulási módszereiket: azt, amellyel a legtöbb szót tudják megjegyezni, ahogy a leghatékonyabban tudják kiemelni egy-egy hallott/olvasott szöveg lényegét....

A pedagógusnak meg kell ismernie tanulóinak egyéni tanulási jellemzőit. Ennek alapján differenciáltan kapnak feladatokat a tanulók. A magyarázatokban is differenciált módszereket alkalmazunk, hogy mind a vizuális, mind az auditív (hallás alapján tanuló) tanuló típus jól követhesse azt. Kreatív, kiscsoportos feladatokkal kímoldítjuk a tanulókat abból a helyzetből, amibe pl. az olvasmány tárgyalásakor, feladatok megírásakor kerülnek. Változatos órávezetéssel lehetővé tesszük, hogy a serdülő óra közben mozoghasson, az alsóbb éveseket pedig megfelelő magyar nyelvű dalokkal készíthetjük táncra, mozgásra.

Mivel a másik nyelven való önkifejezés nehézséget okozhat a tanulóknak, a pedagógusnak bátorítania kell őket a magyar nyelven folyó beszélgetésre. Figyelembe kell vennie, hogy a tanuló sokszor még nem képes a másik nyelven kifejezni azt, amit valóban mondani szeretne (nehézséget okozhat ez az anyanyelvén is). Ezért a helyes hibajavításnak döntő szerepe van a tanuló motiválásában. Ha a tanuló észreveszi, hogy a pedagógust csak az érdekli, korrekt mondatot mondott-e, hamar leszokik arról, hogy saját gondolatait próbálja megfogalmazni. A helytelen hibajavítási technikákkal a tanulóknak szorongást és gátlásokat építünk ki, s ezek a későbbiek során csak nagyon nehezen vagy egyáltalán nem szüntethetők meg. Ezzel a nyelv további tanulását veszélyeztetjük. Motiváló csak az lehet, ha a tanuló saját gondolatait akkor is közölheti, ha nem tudja tökéletes nyelvi formába önteni. Ezért a szóbeli megnyilvánulás hibáit mindig utólag, nem teljességre, de mindenféleképpen

következetességre és pontosságra törekedve javítsuk. Fontos, hogy a tanítási órákon feldolgozandó tartalmak a tanulókat intellektuálisan ne állítsák se túl nehéz, se túl könnyű feladatok elé.

A tanuló a nyelvoktatás során már az első osztálytól kezdve fokozatosan szerez ismereteket Magyarországról s az ott élő emberek életéről, kultúrájáról, művészetéről, szokásairól. Ezek az ismeretek lehetnek földrajzi, történelmi adatok, sőt különböző nyelvi viselkedésformák is (pl. a bocsánatkérés módjai különböző szituációkban), amelyek hozzásegíthetik a tanulókat a más nemzetiségűek megismeréséhez és megbecsüléséhez. Tanítsuk meg tanulóinkat arra is, miképp juthatnak önállóan a tanult nyelv országának információihoz. Erre a különböző műhelymunkák, projektfeladatok nagyon alkalmasak.

A tanulóknak illik tudnia, kivel hogyan kell kommunikálni, s ha ez nem sikerül, hogyan lehet a hibát kiküszöbölni úgy, hogy a beszédpartnert ne bántsd meg. Ezért úgy neveljük a tanulókat, hogy türelmesen figyeljenek oda arra, amit a másik mond. Legyenek képesek a másféle véleményt nemcsak elviselni, hanem értékelni is. Legyenek nyitottak mások elképzeléseire, de legyen önálló, saját véleményük is. Természetesen jó példával a pedagógusnak kell elől járnia ebben. Ehhez persze nélkülözhetetlen, hogy a tanulók minél előbb megértsék az egyszerűbb közléseket (kérdések, felszólítások, tiltások), s nyelvi ismereteiknek megfelelően reagáljanak rájuk.

A nyelvtanulásban jelentős szerepet játszik a motiváció és a pozitív hozzáállás. Ha a tanulók a nyelvtanulás során megerősítést kapnak, tanulási motivációjuk is jó lesz. Azokat azonban, akiknek nincs motivációjuk, segítenünk kell, hogy semleges vagy negatív hozzáállásuk pozitív irányba mozduljon el. Ebben a differenciálás, a változatos munkaformák alkalmazása és az őszinte, nyílt kommunikációs légkör segíthet bennünket. Az első három osztályban különösen fontos a műhely-, illetve projektmunka és az integrált tanítás. Itt az órák megszervezésében nagy a szerepe a magnószalagoknak, az applikációs és faliképeknek, a játékoknak, a szerepjátéknak, a tréfás mondókáknak, kiolvasóknak, verseknek, meséknek, énekeknek, amelyek a kiejtés, a hangsúlyozás, a hanglejtés, a hanghordozás és a beszédritmus gyakorlásában is sokat segíthetnek. A tanuló a játék, mozgás, cselekvés közben állandóan ismételteti a játékhoz szükséges szavakat, mondatokat. Így megerősítés nélkül sajátítja el a lexikát, a fonetikát és az egyes mondatmodelleket is.

Az oktatási célokban megfogalmazott nyelvtananyagot nem kell megtanítani, hanem a funkcionális nyelvismeret és nyelvhasználat szolgálatába állítva – a tanulócsoporthoz és az egyes tanulók képességeinek megfelelően – csak alkalmazni a készségfejlesztéskor.

A nyelvtanulás során mind a négy kommunikációs készséget (beszédértés, beszéd, olvasás, írás) arányosan fejlesztjük. Az alábbiakban közöltek a tankönyvekhez készült tanári kézikönyvvel útmutatóul szolgálnak a tanítás megtervezésében és kivitelezésében.

1. A beszédértési készség fejlesztése

A nyelvi kommunikációban a beszédértésnek igen fontos szerepe van. Ezért a tanulót már a nyelvtanulás kezdetétől arra kell szoktatni, hogy a szövegkörnyezet és egyes kulcsszavak elegendő támpontot nyújtsanak neki a szöveg lényegének megértéséhez. A lényeg a szöveg mondanivalójának a globális megértése. E készség fejlesztésekor a pedagógusnak a következőket kell szem előtt tartania:

1. a beszédértési gyakorlatok előkészítését,
2. a hallás utáni megértés gyakorlása közben szükséges tanulói tevékenységeket,
3. a gyakorlatok megoldása utáni teendőket.

A beszédértési készség fejlesztésének a legelső pillanata az egyszerűbb közlések megértése, a pedagógus kérdéseire, utasításaira, felszólításaira, tiltásaira való tanulói reakció.

1.1. A beszédértési gyakorlatok előkészítése

A pedagógus még a szöveg bemutatása előtt felkészíti a tanulókat a szöveg befogadására. Így a tanulók nyelvi szintjének megfelelően:

- ismerteti a szöveg műfaját,
- a szöveg tartalmára vonatkozó általánosabb megállapításokat,
- képanyagot mutat be,
- tisztázza az ismeretlen szavakat,
- irányítja a témával kapcsolatos beszélgetést (pl. a cím vagy a szövegből kiragadott néhány szó alapján),
- a szöveg kulcsmondatait nem megfelelő sorrendben tünteti fel, s azokat a tanuló próbálja helyes sorrendbe állítani,
- hasonló témáról olvas.

1.2. A beszédértés gyakorlása közben

A tanuló többször meghallgatja a szöveget. Hallgatás közben a pedagógus irányítja a tanuló tevékenységét.

1. A szöveg legfontosabb információra vonatkozó kérdéseket tesz fel (műfaj, téma, idő, hely, szereplők).
2. Állításokat mond, melyekről a tanulóknak el kell dönteniük, igazak vagy hamisak-e.
3. Feleletválasztós kérdéseket alkot (teszt).
4. Tényeket jegyeztet le (táblázatok hiányzó elemeinek kitöltése, az esemény pontokba foglalása).
5. A tanuló utasítás alapján oldja meg a feladatokat (képátalakítás, rajzos diktálás, térképolvasás, rajzolás, útvonal bejelölése).
6. Hallás utáni hiánypótlás:
  - a tanuló pótolja a hiányzó szavakat/mondatokat,
  - szerepjáték,
  - a pedagógus leállítja a magnót, a tanuló folytatja a történetet/ újrhallgatva összehasonlítja sajátját a felvétellel,
  - a kihagyott szövegrészletet a tanuló (a második meghallgatáskor) megpróbálja kiegészíteni, majd összehasonlítja csoporttársai megoldásaival, ill. az eredetivel.

1.3. A beszédértés gyakorlása után

A hallás utáni megértést szolgáló gyakorlatok elvégzése után a tanulók egyre inkább elszakadnak az eredeti szövegtől, s így több személyes megnyilatkozásra nyílik módjuk. Amikor csak lehetséges, tényleges beszédhelyzetekből induljunk ki. Ilyen gyakorlatok lehetnek; pl.:

- címválasztás,
- történet továbbszövése, más szemszögből való elmesélése,
- elbeszélő történet párbeszéddé alakítása és fordítva,
- vita, beszélgetés, kommentárok a szövegről.

2. A beszédképesség fejlesztése

A magyar nyelv mint környezetnyelv tanításának/tanulásának egyik legfontosabb célja, hogy a megtanult nyelvi formákat a tanuló saját gondolatainak, érzelmeinek és akaratának kifejezésére valódi élethelyzetekben alkalmazni tudja. Mivel a másik nyelven való önkifejezés megfogalmazása nehézséget okozhat, a pedagógusnak bátorítania kell a tanulókat a magyar nyelven folyó beszélgetésre. A szóbeliség a nyelvtanulás folyamán kulcsszerepet játszik (a kommunikációra épülő nyelvoktatás). Ezért a pedagógusnak törekednie kell arra, hogy a tanórákon a beszélgetések ne legyenek se túl kényszeredett (kérdés-felelet, tanulók

közi vita kiprovokálása), se túlságosan (a keretből kilógó) szabad beszélgetések. A nyelvet olyan tartalmakon kell tanítani, amelyek megfelelnek a tanulók tapasztalatainak, érdeklődési körének. A témakörök az egyes osztályokban koncentrikusan bővülnek, mennyiségileg és minőségileg is. A beszéd-készség fejlesztését szolgáló feladatok zöme játékos feladat legyen, amelyek megmozgatják a tanulók fantáziáját, s önkifejezésre készítik őket. Így a tanulók bekapcsolódnak a beszélgetésbe, kialakul köztük egy egészséges versenyszellem, megtanulnak győztesként, esetenként vesztesként kikerülni egy-egy szituációból.

A beszéd-készség fejlesztésének lehetséges feladattípusai:

Beszédszándékok adekvát alkalmazása párbeszédes és monologikus beszédhelyzetekben:

- hiányos dialógus értelemszerű kiegészítése (hiányzó kérdések, válaszok);
- beszélgetés (dialógus) választott vagy meghatározott témában, szituációban, szerepben beszélgetőtárral;
- megadott kifejezésekkel önálló szóbeli beszámoló megtörtént vagy tervezett eseményről (pl. egy iskolai napról);
- ábrán látható dolgokat/személyeket megnevezni szóban;
- képet egyszerűen leírni, képen látható szituációhoz lehetséges dialógust készíteni;
- rövid történetet elmesélni;
- véleményt nyilvánítani képek, hallott vagy olvasott szöveg alapján.

A szókinccsfejlesztés lehetséges feladattípusai:

- keresztrejtvényszerű megoldásban, illetőleg betűhalmazban megadott számú/tematikájú szó felismerése;
- hiányos szövegbe a megfelelő szavak/kifejezések beírása;
- megadott idő alatt megadott témakörhöz tartozó szavak gyűjtése.

A nyelvelveltség gyakorlásának lehetséges feladattípusai:

- összefüggő szövegben a hiányzó kohéziós eszközök (pl. kötőszó, vonzat stb.) beírása;
- megadott szavakból, kifejezésekből összefüggő szöveg létrehozása (pl. egy lakás leírása);
- megadott tömondatok összekapcsolása megfelelő kötőszóval összetett mondatokká, illetőleg összefüggő szöveggé;
- transzformációs feladatok (pl. jelen idejű összefüggő szöveg átalakítása múlt idejűvé, egyes szám első személyben leírt összefüggő szöveg átalakítása egyes szám harmadik személyűvé stb.).

A beszélgetés lehet *kötetlen* vagy *irányított*.

A *kötetlen* beszélgetést is meg kell tervezni:

- gondosan elő kell készíteni a szöveget (pl. témaköröket, kiindulópontokat);
- meg kell határozni a célokat, amelyeket a tevékenységek során el kell érni;
- a tanítás keretében műhely-, illetőleg projektmunkát is lehet alkalmazni.

Az *irányított* beszélgetésnél (pármunka, csoportmunka)

- gondoskodni kell arról, hogy az osztályban közvetlen baráti hangulat alakuljon ki, ami megkönnyíti a tanulók együttműködését;
- gondoskodni kell a tanítási módszerek, eljárások változatosságáról;
- differenciált feladatokat és nyelvi játékokat kell alkalmazni a tanulók képességeinek megfelelően;
- fejleszteni kell a tanulók önértékelését és önálló hibajavítását;
- fejleszteni kell a tanulók versenyigényét és figyelmeztetni őket a játékszabályokra.

2.1. A párbeszéd

A párbeszéd a mindennapi szóbeli kommunikáció egyik legfontosabb eleme, ezért nagy gonddal gyakoroltatjuk. A pedagógus a tanulókkal mindig ismerteti a kommunikációs folyamat tényezőit, hogy a tanuló tudjon a beszédhelyzethez alkalmazkodni.

A párbeszéd eljátszásának módjai:

- irányított párbeszéd (nyelvi fordulatok, nyelvi ismeretek gyakorlása);
- helytelen sorrendű párbeszéd helyes sorba rendezése;
- a párbeszéd „átírása”.

2.2. A szerepjáték

A játék különböző formái a tanulók életkorának és érdeklődésének megfelelően végigkísérik őket az oktatási folyamatban. A játékban való részvétel és a versengés szerves része a társas játékoknak. A közös játékban a tanulók megbeszélik a játékszabályokat, a játék menetét, s a játék teremtette izgalomban megtanulnak versenyezni, bizonyítani, győzni és veszteni.

A játékok többsége a verbális kommunikációra épül. A *szerepjátékban* a tanuló vagy saját magát vagy egy elképzelt személyt alakít egy kitalált helyzetben. Ezért megtervezésük legyen átgondolt és alapos. Fontosak a pedagógus egyértelmű és pontos utasításai is.

A szerepjátékok menete:

1. A körülmények bemutatása/magyarázata, szereposztás, a feladatok meghatározása.
2. Kivitelezés (pármunka, csoportmunka).
3. A kivitelezés elemzése:
  - a tanulók értékelése,
  - a játékban részt vevők kommentárja.
4. A tanulók az elkészült munkákat értékelik.

A szerepjátékok fajtái:

1. Információcsere: személyek, érdekek bemutatása, a mindennapi életre vonatkozó ismeretek.
2. Kapcsolatfelvétel és -tartás:
  - ismeretlen személlyel (buszon, üzletben, piacon, étteremben, az utcán...),
  - meghatározott céllal (a hiányzás igazolása, jókívánság kifejezése...),
3. Különböző tevékenységek (nem-verbális kommunikáció, társasjáték).

2.3. Véleménynyilvánítás, önkifejezés

A kommunikáción alapuló nyelvtanulás során gyakran nyílik lehetőség arra, hogy a tanulók nyilatkoznak önmagukról, elvárásaikról, örömeikről és gondjaikról, egyúttal megismerik társaikat, s elmélyítik embertársaikkal való együttérzési készségüket. E célt szolgálják pl. az alábbi tevékenységek:

1. Önismeret (játék, kérdőív, interjú),
2. Leírás és mesélés:
  - történet tartalmának elmesélése,
  - beszédgyakorlat különböző segédeszközök alapján (képanyag, videó, képregény),
  - beszédgyakorlat összefüggő szavak alapján.

2.4. Műhely-, illetve projektmunka

A projektmunka keretében minden tanulónak lehetősége van saját képességeinek megfelelően közreműködni. A pedagógusnak itt koordináló szerepe van.

A műhelymunka előkészítésének mozzanatai:

- a) *bevezetés*: a pedagógus bemutatja a témát, a vizuális és egyéb eszközöket;
- b) *előkészület a műhelymunkára*: a tanulók érdeklődésüknek megfelelően ötleteket gyűjtenek, csoportokat alkotnak;
- c) *pármunka*: tervezés, a munka felosztása, a műhelymunka bemutatásának módja (az első szakaszban a pedagógus vezeti és irányítja a munkát, majd a tanulók önállóan dolgoznak),
- d) *a projektmunka plenáris bemutatása*,
- e) *az elvégzett tevékenység értékelése*: a tanulók végzik, a pedagógus összefoglalja.

3. Az olvasásértési készség fejlesztése

Az olvasás és az írás tanítása a környezetnyelven a második osztály második félévében kezdődik. Így az olvasástanítás súlypontja a harmadik osztályba kerül.

Az olvasásértési készséget fejlesztő gyakorlatok a tanulót felkészítik az életkoruknak, előismereteiknek megfelelő különböző műfajú szövegek olvasására és megértésére. E tevékenységek során egynyelvű, ill. kétnyelvű szótárakat, különböző képanyagot vagy más segédeszközt használ a tanuló.

A pedagógus feladata, hogy különböző olvasási stratégiákat sajátíttasson el a tanulóval.

A tanuló inkább magában olvassa el a teljes szöveget, hiszen a szöveg megértése a cél. A hangos felolvasás a megértés rovására mehet, míg a mondatonkénti tagolás szétdarabolja a szöveg egységét, és nem teszi lehetővé az ismeretlen kifejezések jelentésének kikövetkeztetését. A helyes olvasástechnika elsajátítása érdekében a hangos olvasás is szükséges. A hangos olvasást fonetikai, intonációs és korrekciós gyakorlatokkal párosítjuk.

A tanuló a kitűzött célnak megfelelően választja meg az olvasási stratégiát, amely lehet:

- a) a szöveg egészének gyors, globális áttekintése,
- b) bizonyos részletek, kulcsinformációk megtalálása,
- c) a szöveg értelmezése, értékelése.

Az olvasásértési készségnek három kategóriája van:

- 3.1. olvasás előtti tevékenység,
- 3.2. olvasás közbeni tevékenység,
- 3.3. olvasás utáni tevékenység.

A harmadik osztályban a mesék feldolgozása a következő fázisokból áll:

- a pedagógus felolvassa a mesét, a tanulók előtt nyitva lehet a könyv,
- a pedagógus egy-két kérdéssel globálisan ellenőrzi a megértést,
- ezt követően úgy olvassák el a mesét, hogy a pedagógus után kórusban megismétlik az egyes mondatokat,
- végül egyénenként is olvasnak, a főszerepeket tanulók is megszemélyesíthetik.

3.1. Olvasás előtti tevékenységek

A szöveg feldolgozását előzze meg a szövegre való ráhangolás fázisa. A szöveg címe, a hozzá tartozó képek, a szövegből kiemelt néhány szó alapján a tanulók találgathatják, hogy miről fog szólni a szöveg. A tanulók figyelmének irányítására és a megértés későbbi ellenőrzésére a szöveg elolvasása előtt is adjunk feladatokat, és ne csak utólag tegyünk fel kérdéseket.

A pedagógus például az alábbi lehetőségek közül is választhat:

1. A szöveget már egy ismert szöveg elemeinek felidézésével mutatja be.
2. Ismerteti a szöveg kulcsszavait.
3. Képanyag, illetve megadott cím alapján a tanulók önállóan alkotnak szöveget.

4. A pedagógus a szöveg témájára vonatkozó képanyagot mutat be; a tanulók kifejezik benyomásaikat, érzelmeiket, véleményüket.

5. A szöveg lényeges elemeit nem megfelelő sorrendben ismerteti a pedagógus; s a tanulók helyes sorrendbe állítják őket.

Ha a pedagógusnak módja van rá, a szövegeket a szokástól eltérő formában is tálalhatja, pl.:

- a legépeltebb szöveget mondatokra, bekezdésekre vágja szét,
- bizonyos szavakat szinonimákkal helyettesítve sokszorosítja a szöveget,
- a szöveget szavak kihagyásával gépeli le,
- mindenfajta központozás nélkül leírt szöveget ad a tanulók kezébe,
- a szöveg kulcsmondatát minden jelzés nélkül kihagyja - annak helyét és tartalmát a tanulónak kell az elolvasás után kitalálniuk.

3.2. Olvasás közbeni tevékenységek

A pedagógus olyan stratégiákat alkalmaz, amelyek lehetővé teszik, hogy a tanuló gyorsabban megértse a magyar nyelvű szöveget annak ellenére, hogy az több ismeretlen kifejezést is tartalmaz. A tanulókat segíti ebben:

- a szöveghez tartozó képanyag;
- dátumok, számok, tulajdonnevek;
- kulcsszavak és ismétlődő szavak stb.

A leggyakoribb feladattípusok:

1. Néhány előre megadott kérdés a szöveg legfontosabb információira vonatkozóan.
2. Állítások, melyekről a tanulónak el kell dönteniük, igazak vagy hamisak-e.
3. Feleletválasztós teszt a szöveg tartalmáról.
4. Táblázatok hiányos elemeinek kitöltése.
5. Az információk helyes sorrendbe állítása.
6. Szókihagyásos mondatok/szöveg üres helyeinek kitöltése.
7. A szöveg műfajának, témájának felismerése.

3.3. Olvasás utáni tevékenységek

A szöveg elolvasásával és a gyakorlatok megoldásával nem ér véget a szöveg feldolgozása. A szövegfeldolgozást záró gyakorlatok során a tanulók egyre inkább elszakadnak az eredeti szövegtől, s így több személyes megnyilatkozásra (benyomás, vélemény, érzelmek kifejezése) nyílik módjuk.

Ilyen gyakorlatok lehetnek a következők:

- a kulcsszavak megadásával szöveget alkotnak,
- a történet előzményeinek kitalálása,
- a történetnek más szemszögből való elmesélése,
- a szöveg átformálása (jelen időből múlt időbe, jövő időbe),
- elbeszélő történet párbeszéddé való átalakítása és fordítása,
- a szöveg dramatizálása,
- vita, beszélgetések, kommentárok a szövegről.

A megismert szövegek természetesen a nyelvtani ismeretek begyakorlása és a szókinccs bővítésére is alkalmasak.

4. Az írásbeli készség fejlesztése

A tanulók írni is a második osztály második felében kezdenek, ezért az írástanítás súlypontja a harmadik osztályra esik, ott kell a tanulónak a környezetnyelvből is "írásstudóvá" válniuk. Tudatosítjuk bennük a szlovén és a magyar írás azonos betűit, majd az anyanyelvből nem szereplő betűket. Megfigyeltetjük és készséggé fejlesztjük hang és betű

megfeleléseinek felismerését, írásjelek alkalmazását. Az írástechnika elsajátításában alapozunk arra, hogy az anyanyelvi írástanítás egy félévnyivel előbbre jár. Különösen fontos, hogy a harmadik ciklusban határozott előrelépés történjék a tanulók magyar nyelvi íráskészségében is.

Az írásbeli készség fejlesztése az előzetesen szóban elhangzottakon alapszik. A tanulók először szókapcsolatokat, rövidebb szövegeket alkotnak. Mindig a fokozatosság elvének kell érvényesülnie. Az írásbeli készség gyakoroltatására különböző feladatokat készítünk. Az irányított tevékenységként bevezetett gyakorlásnak szabad, kreatív tevékenységgé kell fejlődnie. A tanuló a szöveg műfaját a címnek és a tartalomnak megfelelően az utolsó harmadban már maga választja.

Az írásbeli készséget fejlesztő tevékenység irányítása:

- szöveg minta tárgyalása,
- a szöveg mintához kapcsolódó gyakorlat,
- új szöveg alkotása,
- értékelés, javítás.

4.1. Az írásbeli készség fejlesztését szolgáló gyakorlatok néhány példája:

- *mondatalkotás*: a tanulókat rászoktatjuk a megfelelő szavak kiválasztására, a helyes nyelvhasználatra, a helyesírási szabályok betartására (a tanulók rendezik, kiegészítik a mondatokat, puzzle,...);
- *hiányos szöveg kiegészítése*: a pedagógus hiányos szöveget közöl, a tanulók kiegészítik a hiányzó adatokkal;
- *rövidebb leírások és tartalmak*: általában szóbeli tevékenység előzi meg: beszéd/meghallgatás/sűritett tartalom;
- *szövegalkotás megadott adatok/kifejezések felhasználásával* (pl. kötőszók használata);
- a pedagógus utasítása alapján *gondolkodtató ábra készítése*;
- *szöveg minta bemutatása*, melynek segítségével a tanulók megismerkednek a szöveg (pl. életrajz) szerkezetével és tartalmával.

4.2. Az irányított és kreatív írás néhány példája:

- szövegalkotás adott utasítások szerint (kulcsszavak segítségével), a tanuló e tevékenység során elsajátítja a szöveg szerkezetét;
- meghatározott szándékkal, ismert címzettnek szóló szöveg alkotása (magánlevelezés, képeslapírás, meghívó...);
- ismert személy jellemének megmásítása (pedagógus, iskolatárs, történelmi személy);
- reklámszöveg alkotása (meggyőzés, lelkesítés).

Nagyon fontos, hogy a pedagógus fokozatosan vezesse rá a tanulókat a nehezebb feladatok megoldására.